

Riksföreningen Sveriges Fäbodbrukare
Urban Delestig
Sunnanås 12
827 94 Ljusdal

Jordbruksverket
jordbruksverket@sjv.se

Synpunkter på utkast 050421 till SJV arbete med tekniskt underlag inför nya landsbygdsprogrammet

---

Vi begränsar våra synpunkter till i första hand den del som direkt berör fäbodbruket, avsnitt 3.4.8.7, ersättning för bevarande av fäbodars natur- och kulturmiljövärden.

Det diskuteras flera uppslag och infallsvinklar som kan vara av intresse. Vi har tagit del av funderingarna kring en ny uppbyggnad av stödsystemet. Vi noterar också frånvaron av mer detaljerade uppgifter kring bland annat ekonomiska frågeställningar, till skillnad från hur beskrivningarna görs för andra extensiva betesbruksformer, som alvarbete och skogsbete.

Rent allmänt efterlyser vi ett mer utvecklat helhetsperspektiv dels på fäbodbrukets betydelse i landet, dels på fäbodbrukarnas som småjordbrukare företagsekonomiska situation över ett verksamhetsår samt fäbodbrukets framtida utveckling. Detta behov av ett helhetsperspektiv inkluderar då också övriga delar av landsbygdsprogrammet som har beröring med berörda småjordbruks olika verksamheter.

Vi instämmer med den önskade utvecklingen att antalet levande fäbodar ska öka, vilket också relaterar till miljömålen. Däremot anser vi inte att det finns något som bekräftar den förmenta bilden av problem som följd av ökande djurantal. Vi anser tvärtom att fäbodbruket i Sverige förutom fler levande fäbodar också behöver ett betydligt större antal djur på fritt mulbete som en nödvändig grund för att bevara, stärka och utveckla fäbodbruket som kulturtradition och levande kulturarv inför framtiden.

Enligt vår uppfattning får inte fäbodbrukets värde snävas in till på oklara grundar utvalda delar av den ursprungliga kulturen. Fäbodbrukets biologiska och kulturhistoriska värden är också till betydande delar grundade på det faktum att det historiskt faktiskt var stora arealer betad mark och att påtagliga arealer också var relativt hårt betade. Historiskt har ju huvuddelen av våra skogar, fjäll och fjällnära områden varit kulturpåverkade av boskapskötsel under lång tid. Det är därmed enligt vår uppfattning en nödvändighet med fler betande djur inom fäbodbruket för att som en del det extensiva betesbruket i Sverige kunna bidra med och uppfylla sin del av ansvaret för de biologiska samt natur- och kulturvärden som hör till det nordsvenska skogs- och fjällandskapet.

Det är enligt vår uppfattning det självklara alternativet att verka för detta genom att stötta det aktiva fäbodbruket och att verka för bättre villkor så att fler fäbodbrukare återupptar denna ur flera aspekter så viktiga verksamhet.

De ersättningar som nu funnits under tioalet år har haft sin betydelse för att öka intresset och skapa möjligheter i fäbodbruket som har sitt kärnområde i norra Svealand och södra Norrland. I allt väsentligt är detta en mycket positiv utveckling.

Att det alls går att få ekonomi i verksamheten är en grundförutsättning för att människor i tillräcklig utsträckning ska kunna ägna sig åt djurhållning också på fäbodarna.

Enligt vår uppfattning är det nu viktigt att ersättningssystemet inte utsätts för stora och/eller nyckfulla förändringar utan tar fasta på att det är viktigt med stabilitet och förutsägbarhet för att ge fäbodbrukarna en rimlig planeringshorisont och att ge tilltro till samhällets intentioner gentemot fäbodbruket. Detta är viktigt som underlag för en önskvärd och nödvändig generationsväxling också i de småjordbruk som bedriver fäbodverksamhet samt för att stödja den nyrekrytering av fler unga fäbodbrukare som så väl behövs.

Vi vill lyfta fram behovet av att närmare analysera hur Sverige ska möta det behov av anpassning och hänsynstagande som behövs gentemot fäbodbruket, bland annat formulerat i konventionen om biologisk mångfald, artikel 8 j, där man också beskriver ansvaret för och angelägenheten av att bevara traditionell kunskap och lokala sedvänjor in situ. Rimligtvis bör detta genomföras och ligga till grund för det fortsatta arbetet med aktuella delar av landsbygdsprogrammet för utformningen av de närmaste årens villkor för verksamhet inom och en utveckling av fäbodbruket som levande kulturarv. Vi emotsäger inte möjligheterna att reformera stödsystemet för fäbodbruket men vi anser att detta bör grundas på en väl förankrad analys av förutsättningar, villkor och möjligheter för fäbodbruket inför framtiden. Vi är intresserade av att delta i ett sådant utvecklingsarbete.

Lima 2005-04-27

För Sveriges Fäbodbrukare

Urban Delestig, ordf

Kristian Olofsson, enligt uppdrag